

A Espanya el legislador no escarmenta. Entre nosaltres, fins i tot el Ministeri de Justícia, que hauria de ser el primer interessat en destacar la importància de la producció legislativa, és un escèptic o, si més no, un derrotista, pel que fa a la transcendència per a la societat de poder comptar amb instruments legislatius ben pensats, dissenyats i executats. I això resulta encara més curiós en un moment en el que fins i tot els economistes més abstrusos i apartats de la realitat dels sistemes jurídics creuen fermament que l'entramat d'institucions legals d'un país és un factor molt important a l'hora de determinar el futur del seu benestar econòmic i social.

En aquest editorial els proposaré l'exemple d'un recentíssim avantprojecte de Llei promogut pel Ministeri de Justícia, el de mesures d'agilització processal, però és només un d'entre molts altres.

Per a començar, la transparència en el procés de redacció i adopció de l'avantprojecte ha estat exemplarment vergonyosa. El Consell de Ministres del 17 de desembre de 2010 va aprovar llur informe¹ sense que el text fos, no ja objecte d'una mínima difusió pública, sinó simplement accessible o cognoscible -ho sé perquè ho vaig intentar-. És a dir, el Govern dóna llum verda a una modificació de dues lleis processals molt transcendents, la LEC i la LJCA, sense que s'hagi pogut sentir una sola veu -coneguda, oberta, confessable- fora de l'oficina administrativa que va dissenyar la reforma. En definitiva, màxim obscurantisme combinat amb màxima imprudència, ja que no només no es permet que la societat conegui les propostes de reforma normativa i hi pugui influir -obertament, repeteixo- amb les seves propostes i aportacions, sinó que el Consell de Ministres procedeix a aprovar l'informe d'un text prelegislatiu sobre el qual literalment ningú ha posat formalment els ulls llevat dels honestos funcionaris que el van redactar.

Aquesta no és la manera de procedir. En primer lloc, els textos prelegislatius han de tenir autors coneguts. S'ha d'identificar la unitat administrativa que ha redactat -realment- la

¹ A banda d'altres mesures importants en l'àmbit del Dret privat: es va aprovar el Projecte de Llei de crèdit al consum, en realitat la transposició de la nova Directiva relativa als contractes de crèdit al consum de 23 d'abril de 2008, de la qual estem en mora des del 12 de maig de 2010; es "va estudiar" l'Avantprojecte de Llei de reforma de la Llei Concursal, la segona modificació important de la legislació concursal espanyola en menys de dos anys, i el text del qual, adoptat per la secció especial de Dret concursal de la Comissió General de Codificació el maig de 2010, no havia estat objecte, en aquests més de sis mesos, de cap mena de debat públic o difusió per part del Ministeri promotor per tal de recollir propostes o alternatives a les adoptades pel text.

proposta i, si s'ha comptat amb experts externs, aquests també s'han d'identificar. Així, la tantes vegades injuriada burocràcia de la Comissió Europea publica -en el diari oficial- els noms dels seus experts i, en el seu cas, llur retribució. D'altra banda, els Ministeris -o les Administracions corresponents; les coses no pinten millor fora de l'Administració General de l'Estat- no disposen d'unitats específiques de producció normativa o de personal especialitzat per a aquestes tasques. Les secretaries generals tècniques sembla que limiten substancialment les seves funcions a la normativa de poca importància o molt domèstica, els advocats de l'Estat estan majoritària i explicablement en el sector privat i, dins del Ministeri de Justícia, la Comissió General de Codificació ha passat a ser, a desgrat, poca cosa més que un decorat d'època.

En aquest entorn tan depriment, no és d'estranyar la sospita de què les lleis a Espanya són només el fruit, bé de la capacitat d'influència dels lobbys sectorials, bé dels esforços, benintencionats, sens dubte, però possiblement necessitats de contrast extern, dels funcionaris de carrera competents *ratione materiae*.

A banda del seu origen, l'*iter* de la prelegislació fins arribar al Consell de Ministres també hauria de ser molt diferent a l'actual. S'hauria de difondre públicament, amb el temps i els mitjans necessaris per a poder obrir un debat públic que permetés fer arribar alternatives, propostes, crítiques i tot allò necessari per a perfilar la proposta. Això és el que fan els -millors- països del nostre entorn, i no limitar-se a circular-la pels òrgans consultius pertinents. En això, sense cap mena de dubte, no estem a l'alçada de les bones pràctiques internacionals.

Pel que fa al contingut de l'Avantprojecte d'agilització processal, dona per a molt. Aquest espai no és el més indicat per entrar en detalls, però sí per a subratllar algunes qüestions cridaneres, lligades en general a la manca d'evidència o d'arguments que donin suport a algunes de les grans decisions de política jurídica que apareixen en el text.

La necessitat d'adoptar mesures d'agilització de l'administració de justícia en diversos ordres jurisdiccionals sembla evident. L'Exposició de Motius esmenta, amb encert, els nivells de saturació dels nostres òrgans judicials, i el preocupant augment de la litigiositat i la litispèndia d'assumptes dels darrers anys. En això, com en tantes d'altres coses, la crisi ha estat -de forma esperable- demolidora. Curiosament, no se sap si per candor o per cinisme, s'apunta en l'Exposició de Motius a un augment de la confiança dels ciutadans en el servei públic de la justícia com a factor explicatiu dels forts increments de la litigiositat.

L'Avantprojecte, pel que fa al seu abast, és de notòria pobresa, ja que conté poques mesures que puguin incidir de forma ràpida i enèrgica en els nivells de litigació i de congestió dels jutjats i tribunals. No totes les mesures són desencertades, per descomptat, però moltes tindran un abast molt limitat -les relatives als processos de desnonament, les d'assimilació de l'arrendament de béns mobles a l'arrendament financer o la compravenda a terminis a efectes del judici verbal-. Altres són obertament porugues o incoherents. Per exemple, que s'elimini la quantia màxima del procés monitori de l'art. 812 LEC, o que les terceries de

domini passin del judici ordinari al verbal, però que es mantingui inalterat el límit quantitatiu del judici verbal, que es deixa en uns ridículs 6.000 €, no és presentable. Que es continuï imposant avui en dia, com una llosa, l'obligatorietat d'advocat i procurador per a litigar per quantitats obertament ridícules és un tribut imperdonable als grups de pressió d'algunes professions jurídiques. I què dir de la inconsistència de què el termini d'interposició de l'apel·lació passi a 30 dies (art. 479. 1 LEC, si bé és cert que s'elimina el termini separat de presentació) però es mantinguin els curtíssims i inalterables 20 dies per a contestar la demanda, un atemptat a la igualtat d'armes en el procés que no té cap mena de justificació.

Però el més destacat és que algunes decisions molt importants -no només des d'un punt de vista pràctic- es ventilin sense cap mena d'explicació i sense la més mínima consideració a d'altres alternatives o als eventuals efectes de les noves disposicions. Per exemple, la quantia mínima de l'assumpte per a la cassació salta en l'art. 477.2.2º LEC dels 150.000 € als 800.000 €, sense ni tan sols esmentar d'altres solucions possibles per a alleugerir la càrrega de treball de la Sala 1ª del Tribunal Suprem, o sense un estudi estadístic de per què és raonable la xifra de 800.000 € i no el doble o el triple d'aquesta. O la fixació del mínim del 30% -en béns mobles- i del 50% -en els immobles- per a què el creditor es pugui adjudicar els béns en subhasta mitjançant postura -el límit ja existia per a l'adjudicació directa en subhasta sense postors-, sense preguntar-se si això maximitza el valor dels béns subjectes a execució i, en darrer extrem, si beneficia o no *ex ante* als deutors. O la introducció en el procés contenciós-administratiu (art. 139.1 LJCA) del principi del venciment en comptes del vigent, basat en la imposició en cas de mala fe o temeritat, sense parar a pensar que en els assumptes contenciosos-administratius ja hi ha un filtre previ que pot deixar fora les reclamacions més frívoles i pitjor fonamentades, que és l'objectiu de la regla del venciment en la litigació civil.

En definitiva, que el nostre legislador segueix suspenent clamorosament, però el cost, com sempre, l'haurem de pagar els ciutadans.

Fernando Gómez Pomar